

Декларация на европейските министри по професионално образование и обучение и на Европейската комисия, свикани в Копенхаген на 29 и 30 ноември 2002 г., за засилено европейско сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение

“Копенхагенска декларация”

През годините сътрудничеството на европейско ниво в областта на образованието и обучението започна да играе решаваща роля в създаването на бъдещото европейско общество.

Икономическото и социално развитие в Европа през последното десетилетие подчерта нарастващата нужда от европейско измерение на образованието и обучението. Освен това, преходът към икономика, базирана на знанието, способна на устойчив икономически растеж с повече и по-добри работни места и по-добра социална кохезия, поставя нови предизвикателства пред развитието на човешките ресурси.

Разширяването на ЕС добавя ново измерение и редица предизвикателства, възможности и изисквания към работата в областта на образованието и обучението. Особено важно е новите членове на ЕС да бъдат интегрирани от самото начало като партньори в едно бъдещо сътрудничество в инициативите по образование и обучение на европейско ниво.

Успешното развитие на европейските програми за образование и обучение е ключов фактор за подобряване сътрудничеството на европейско ниво.

Болонската декларация за висшето образование от юни 1999 г. отбеляза началото на ново засилено европейско сътрудничество в тази област.

През март 2000 г. Лисабонският европейски съвет призна важната роля на образованието като неразделна част от икономическата и социална политика, като инструмент за засилване на европейските възможности в световната конкуренция и като гарант за осигуряване на единство на нашите общества и развитието на техните граждани. Европейският съвет постави като стратегическа цел пред ЕС да стане най-динамичната икономика в света базирана на знанието. Развитието на висококачествено професионално образование и обучение е съществена и неразделна част от тази стратегия, особено по отношение подпомагането на социалното приобщаване, кохезия, мобилност, умения за работа и конкурентноспособност.

Докладът “Конкретни бъдещи цели на системите на образование и обучение”, одобрен от Стокхолмския европейски съвет през март 2001 г., определя нови области за съвместни действия на европейско ниво за постигане на целите, поставени от Лисабонският европейски съвет. Тези области са базирани на трите стратегически цели от доклада: подобряване на качеството и ефективността на системите на образование и обучение в ЕС, улесняване достъпа на всички до системите на образование и обучение, отваряне на системите на образование и обучение към широкия свят.

В Барселона, през март 2002, Европейският съвет одобри Работната програма за продължение на Доклада за целите, призоваваща европейското образование и обучение да стане еталон за световно качество до 2010 г. Освен това, тя призовава за бъдещи действия за въвеждане на инструменти за осигуряване на прозрачност на дипломите и квалификациите, включително насърчаване на действия подобни на Болонския процес, но адаптирани към професионалното образование и обучение.

В отговор на Барселонския мандат, Съветът на ЕС (Образование, Младеж и Култура) прие на 12 ноември 2002 г. Резолюция за насърчаване сътрудничеството в областта на

професионалното образование и обучение. Тази резолюция приканва страните-членки на ЕС и Комисията, в рамките на техните отговорности, да включат страните кандидатки и страните от Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ) и Европейското икономическо пространство (ЕИП), както и социалните партньори, в процеса на подпомагане засилването на сътрудничеството в областта на професионалното образование и обучение.

Стратегиите за учене през целия живот и мобилност са от основно значение за подпомагане възможностите за заетост, активното гражданско съзнание, социалното приобщаване и личностно развитие.¹ Развитието на Европа, базирана на знанието, и отваряне на европейския пазар на труда за всички е най-голямото предизвикателство пред системите на професионално образование и обучение в Европа и пред всички заинтересовани участници. Същото важи и за нуждите на тези системи от непрекъснато адаптиране към новите развития и променящи се потребности на обществото. Засиленото сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение ще допринесе за осигуряване на успешното разширяване на ЕС и постигане целите, определени от Европейския съвет в Лисабон. Европейският център за развитие на професионалното обучение (СЕДЕФОП) и Европейската фондация за обучение са важни институции в подпомагането на това сътрудничество.

Съществената роля на социалните партньори в социално-икономическото развитие рефлектира както на европейския социален диалог, така и на Рамката на европейските социални партньори за действия за развитие на компетенциите и квалификацията през целия живот, приета през март 2002 г. Социалните партньори играят задължителна роля в процеса на развитие, утвърждаване и признаване на професионалните компетенции и квалификации на всички нива и са партньори в насърчаването на сътрудничеството в тази област.

Основните приоритети, които ще бъдат следвани чрез засилено сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение, са както следва:²

На базата на тези приоритети ние целим да повишим доброволното сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение, с цел да подпомогнем взаимното доверие, прозрачност и признаване на компетенциите и квалификацията, и така да създадем основа за нарастване на мобилността и улесняване достъпа до ученето през целия живот.

Европейско измерение

- Засилване на европейското измерение в професионалното образование и обучение с цел подобряване на по-тясното сътрудничество, за да се улесни и насърчи мобилността и развитието на междуинституционалното сътрудничество, партньорство и други транснационални инициативи, всичко с цел издигане профила на европейското образование и обучение в международен контекст, така че Европа да бъде призната за световен еталон за учащите се.

Прозрачност, информиране и ориентиране

- Нарастване прозрачността на професионалното образование и обучение чрез прилагане и рационализация на информационните инструменти и мрежи, включително интеграция на съществуващите инструменти като европейски формат на автобиография, приложения към сертификати и дипломи, обща европейска рамка за езиковите компетенции и Европас.

¹ Приоритети, определени от Резолюцията за ученето през целия живот приета от Съвета на ЕС (Образование и Младеж) на 27 юни 2002 г.

² Приоритети, определени от Резолюцията за насърчаване сътрудничеството в областта на професионалното образование и обучение одобрена от Съвета на ЕС (Образование, Младеж и Култура) на 12 ноември 2002 г.

- Укрепване политиките, системите и практиките подпомагащи информирането, ориентирането и консултирането в страните-членки, на всички нива на образование, обучение и заетост, особено по отношение на въпросите свързани с достъпа до учене, професионално образование и обучение, прехвърляемостта и признаването на компетенциите и квалификациите, с цел да се подпомогне професионалната и географска мобилност на гражданите в Европа.

Признаване на компетенциите и квалификациите

- Изследване как прозрачността, сравнимостта, прехвърляемостта и признаването на компетенциите и/или квалификациите между различните държави и различните нива, може да бъде стимулирано чрез развитие на нива на референции, общи принципи на сертификация и общи мерки, вкл. система за трансфер на кредити в областта на професионалното образование и обучение.
- Нарастване на подкрепата за развитието на компетенции и квалификации на секторно ниво, чрез засилване сътрудничеството и координацията, особено чрез включване на социалните партньори. Този подход е илюстриран от няколко инициативи на Общността, на двустранна и многостранна основа, включително и вече определените в различни сектори, целящи взаимното признаване на квалификациите.
- Развитие на набор от общи принципи за утвърждаване на неформалното и информално учене с цел осигуряване на по-голяма съгласуваност между подходите в различните държави и на различните нива.

Осигуряване на качество

- Насърчаване на сътрудничеството за осигуряване на качество, с основен фокус върху обмяната на модели и методи, а така също и на общи критерии и принципи за качество в професионалното образование и обучение.
- Отделяне на внимание на нуждите от учене на учителите и обучаващите във всички форми на професионалното образование и обучение.

Следните принципи ще заздравят засиленото сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение:

- Сътрудничеството трябва да се базира на целта за 2010 г., поставена от Европейският Съвет в съответствие с подробната работна програма и продължението на Доклада за целите, за да се осигури съгласуваност с целите, поставени от Съвета на ЕС (Образование, Младеш и Култура).
- Мерките трябва да бъдат доброволно прилагани и разработени на базата на сътрудничество отдолу-нагоре.
- Инициативите трябва да бъдат фокусирани върху нуждите на гражданите и организациите - потребителки.
- Сътрудничеството трябва да включва страните-членки, Комисията, страните-кандидатки, страните от ЕАСТ и ЕИП, и социалните партньори.

Продължението на тази декларация трябва да бъде осъществено както следва, за да се осигури ефективно и успешно изпълнение на засиленото Европейско сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение:

1. Осъществяването на засиленото сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение трябва да бъде интегрална част от продължението на Доклада за целите. Комисията ще отрази този интегриран подход в докладите си до Съвета на ЕС (Образование, Младеж и Култура), в рамките на вече разработената програма за работа по Долада за целите. Амбицията е пълно интегриране на последвалата работа за засилено сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение в продължението на Доклада за целите.
2. Настоящата работната група към Комисията, на която е даден статут подобен на този на работната група в рамките на продължението на Доклада за целите, в бъдеще включваща страните-членки, страните от ЕАСТ и ЕИП, страните-кандидатки, и европейските социални партньори, ще продължи да работи, за да осигури ефективно прилагане и координация на засиленото сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение. Неофициалните срещи на главните директори по професионално образование и обучение, подпомогнали стартирането на тази инициатива в Брюксел, 2001 г., ще играят важна роля при насочването и стимулирането на последвалата работа.
3. В тези рамки началният фокус от сега нататък до 2004 г. ще бъде върху конкретните области, където работата вече е напреднала, т.е. разработване на единна рамка за осигуряване на прозрачност, трансфер на кредити в професионалното образование и обучение, и развитие на инструменти за качество. Други области, които ще бъдат веднага включени като интегрална част в работата по продължението на Доклада за целите, организирана в осем работни групи и една индикаторна група, ще бъдат: учене през целия живот, неформално учене и обучение на учители и обучители в професионалното образование и обучение. Комисията ще включи напредъка по тези дейности в нейния доклад, споменат в параграф 1.

Министрите, отговорни за професионалното образование и обучение, и Европейската комисия потвърдиха необходимостта от приемане на целите и приоритетите за действия, поставени в тази декларация и да участват в рамката за засилено сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение, включваща и социалните партньори. През две години ще се състоят срещи за преглеждане на напредъка и даване на съвети по приоритетите и стратегиите.

Копенхагенската декларация е приета на 30 ноември 2002 г. от Европейската комисия и следните европейски страни:

Австрия, Белгия (Френска общност), Белгия (Фламандска общност), България, Кипър, Чешката република, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Исландия, Ирландия, Италия, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Холандия, Норвегия, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Испания, Швеция, Турция, Обединеното кралство

Декларацията е подкрепена от следните социални партньори на европейско равнище:

Европейски център на предприятията с публично участие и на предприятията от генерален икономически интерес (СЕЕР), Съюз на конфедерациите на индустриалците и работодателите в Европа (UNICE) и Европейската конфедерация на търговския съюз (ETUC)

В присъствието на следните наблюдатели:

Европейски център за развитие на професионалното обучение (CEDEFOP), Европейска фондация за обучение (ETF), Европейски парламент и Генерален секретариат на Съвета на Европейския съюз.

